

DOI: [https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1\(2\)-149-155](https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1(2)-149-155)

ORCID 0000-0002-0692-6520

ПОПРОШАЄВ Олександр*завідувач кафедри фізичного виховання
№ 1**кандидат наук з фізичного виховання та
спорту, доцент**Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого,
м. Харків***POPROSHAIEV Oleksandr***Head of the Department of Physical
Education No. 1**Candidate of Sciences in Physical
Education and Sports, Associate
Professor**Yaroslav the Wise National University of
Law, Kharkiv*✉ o.v.poproshayev@nlu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-3910-964X

ПОПРОШАЄВА Олена*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державного будівництва
Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого,
м. Харків***POPROSHAIEVA Olena***Doctor of Law,
Associate Professor of the Department of
Civil Engineering
Yaroslav the Wise National University of
Law, Kharkiv*✉ o.a.poproshaieva@nlu.edu.ua**ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
І СПОРТУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ****PROBLEMS OF CONSTITUTIONAL AND LEGAL REGULATION OF PHYSICAL CULTURE AND
SPORTS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION****Анотація.**

Вступ. Актуальність теми дослідження. Законодавство України динамічне реагує на мінливі умови життя й потреби суспільства, тому відбуваються конституційні, адміністративні та муніципальні реформи. Впровадження цих реформ висвітлює низку нагальних питань, серед яких необхідно виділити питання щодо ефективного управління в системі фізичної культури і спорту, охорони здоров'я та освіти. Актуальним на цей час є пошук та створення ефективної моделі конституційно-правового регулювання права громадян на здоров'я. Це відповідає міжнародним і європейським стандартам і втілюється завдяки системному (міжсекторальному) підходу державної підтримки з метою підвищення якості життя та рівня фізичного та психічного здоров'я населення.

Мета дослідження: на підставі аналізу нормативно-правових актів, які відображають конституційно-правове регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні, визначити основні проблеми питання в області державної підтримки права громадян на здоров'я.

Методи дослідження. При підготовці статті використовувалися загальнонаукові методи, такі як теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів науково-методичної літератури, діалектичний, формально-логічний (аналіз та синтез, індукція та дедукція), системно-структурний, а також спеціально-юридичні методи, зокрема порівняльно-правовий та формально-юридичний.

Результати роботи та висновки. Нормативно-правові акти в Україні, що регулюють питання фізичної активності приймаються хаотично, що по суті унеможливує існування повноцінного механізму їх правової реалізації. В Україні виникає необхідність розробки фундаментальної і комплексної державної концепції і програм розвитку фізичної активності, що мають втілювати прогресивні досягнення світового співтовариства у цьому соціальному напрямку і трансформувати застаріле розуміння суспільного значення фізичної культури для здоров'я нації.

Ключові слова: реформування, право, освіта, здоров'я, фізична активність, фізичне виховання, спорт.

Annotation.

Introduction. Relevance of the research. The legislation of Ukraine is dynamic reacts to changing living conditions and needs of society, that is why they occur constitutional, administrative and municipal

reforms. Implementation of these reforms covered a number of urgent issues, among which it is necessary highlight the issues of effective management in the physical system culture and sports, healthcare and education. At this time it is relevant to search and to create an effective constitutional-legal model regulation of citizens' right to health. This corresponds to international and European standards and is implemented by the system (intersectoral) approach state support for the purpose of raising quality of life and population's physical and mental health level

The aim of the research: based on the normative legal acts analysis, which reflect the constitutional and legal regulation of the physical culture and sports sphere in Ukraine, to identify the main problems of the issue in state support area of citizens' right to health.

Research methods. We were used general scientific methods, such as theoretical analysis and generalization materials of scientific and methodical literature, dialectical, formal logical (analysis and synthesis, induction and deduction), systemic and structural, as well as special legal methods, in particular comparative legal and formal and legal in preparing the article.

Results and conclusions. Regulatory and legal acts in Ukraine, which regulate physical activity issues are accepted chaotically, that makes it impossible the existence a full-fledged legal mechanism implementation. In Ukraine, there is a need to develop a fundamental and comprehensive state concept and programs for the physical activity development, which should embody the progressive achievements of the world community this social direction and transform outdated understanding social importance of physical culture for the nation health.

Key words: reformation, law, education, health, physical activity, physical education, sport.

Вступ. Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень. Проведення в Україні конституційної, адміністративної та муніципальної реформ висвітлює низку нагальних питань, серед яких необхідно виділити питання щодо ефективної децентралізації управління в системі фізичної культури і спорту, охорони здоров'я та освіти, яке здатне реагувати на мінливі умови життя, потреби й проблеми сучасної молоді і суспільства в цілому [9].

Аналіз теоретичних доробок дозволяє говорити про конституційно-правове регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні як про складне комплексне явище, яке нерозривно пов'язано з системами охорони здоров'я та освіти, які лише у сукупності можуть гарантувати право громадян на зміцнення та збереження здоров'я.

Останнім часом у підлітків та молоді в нашій країні зростає тенденція до малорухливого способу життя спочатку пов'язаною з поширенням в Україні гострої респіраторної хвороби Covid-19, а зараз з військовою агресією РФ проти України, що призводить до збільшення стресових навантажень та погіршення стану здоров'я не тільки молоді, але й всіх категорій громадян України. Впровадження карантинних обмежень та воєнного стану в державі значно вплинули на освітній процес. Для опанування навчальної програми учні та студенти переведені на змішану або дистанційну форму навчання. Вимушено тривалий час проводять сидячі перед комп'ютером, що значно впливає на рівень їх фізичного здоров'я й рухової активності. У молоді підвищується ризик розвитку ожиріння, гіпертонічної хвороби, цукрового діабету та інших захворювань серцево-судинної і нервової систем.

Провівши аналіз наукової літератури і нормативно-правових актів за даної проблематики звертаємо увагу, що реформуванню вищої освіти України в контексті рішень Болонського процесу та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в сучасній літературі приділена значна увага [1, 3, 12, 13]. Однак практично немає наукових праць, які стосуються питань реформування законодавства України з метою забезпечення права громадян на здоров'я застосовуючи для цього комплексний міжсекторальний підхід.

У цьому зв'язку звертають на себе увагу результати досліджень, які висвітлюють питання децентралізації як тенденції розвитку місцевого управління в європейських державах та в Україні [2, 9, 10]. Є ряд наукових праць, щодо реформування фізичної культури і спорту в системі освіти в контексті інтеграції в загально європейський освітній простір [4, 5, 7, 8, 11]. Колективом науковців на підставі аналізу нормативно-правових актів та стану індивідуального здоров'я студентської молоді науково обґрунтована необхідність реформування системи фізичного виховання у закладах вищої освіти України [6, 14].

Аналізуючи останні дослідження науковців України стає очевидним, що подолання негативних тенденцій, щодо погіршення фізичного здоров'я громадян України насамперед серед дітей та молоді,

потребує нагального вжиття ефективних заходів популяризації рухової активності як невід'ємного чинника здорового способу життя та успішної життєдіяльності заради зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, побажань, здібностей та індивідуальних особливостей кожного. Тому пошук та створення ефективної моделі конституційно-правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні є першочерговим завданням для підвищення якості життя та рівня фізичного та психічного здоров'я громадян.

Зв'язок роботи з важливими науковими темами, напрямками та практичними завданнями. Дослідження проводилось згідно плану науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання та кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого на 2021-2025 роки.

Мета дослідження: на підставі аналізу нормативно-правових актів, які відображають конституційно-правове регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні, визначити основні проблеми питання в області державної підтримки права громадян на здоров'я.

Матеріал та методи дослідження. При підготовці статті використовувалися загальнонаукові методи, такі як теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів науково-методичної літератури, діалектичний, формально-логічний (аналіз та синтез, індукція та дедукція), системно-структурний, а також спеціально-юридичні методи, зокрема порівняльно-правовий та формально-юридичний.

Результати дослідження та дискусія. Україна, будучи членом ООН і Ради Європи, ратифікувала основні міжнародні акти, що втілюють універсальне розуміння права на здоров'я. Так, Декларація про державний суверенітет України (1990 р.), Постанова Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України» (1991 р.), Конституція України (1996 р.) створили фундамент для розвитку соціальної держави в Україні. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2000 р.) встановлює державні соціальні стандарти у таких сферах, як: доходи населення, соціальні послуги, житлово-комунального й транспортного обслуговування та зв'язку, охорони здоров'я, обслуговування закладами фізичної культури та спорту тощо. У ст. 3 Конституції України проголошено, що життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека людини є найвищою соціальною цінністю. Зважаючи на це, право на здоров'я повинно мати фундаментальний характер, тобто бути умовою реалізації інших конституційних прав людини.

Разом з тим, конституційне і звичайне законодавство України по-суті гарантує кожному громадянину лише основні детермінанти права на здоров'я. Так, відповідно до ст. 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя. Таким чином аналізуючи чинні конституційні норми ми відмічаємо, що в Конституції України недостатньо передбачено заходів, щодо сприяння здоровому способу життя з метою підвищення рівня фізичного та психічного здоров'я громадян.

Також ми відмічаємо, що основний закон містить термін фізична культура, хоча його застосування є суперечливим, адже не відображає ані результат узгодження нормативно-правових норм, ані роль держави у процесі реалізації на території України загальновизнаного права людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я. За нашою думкою, термін «фізична культура» є успадкованим в українському законодавстві від Радянського Союзу. Ця проблема виникла у зв'язку з тим, що чинний Закон України «Про фізичну культуру і спорт» був прийнятий ще в 1993 р., до ухвалення Конституції України, і втілює радянські традиції ролі держави у розвитку фізичної культури і спорту. У Радянському Союзі фізична культура вважалась важливим компонентом комуністичного виховання фізично і морально ідеальних радянських людей під значним впливом та контролем з боку органів влади. Тому й досі, відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фізична культура розглядається, не як специфічний процес і результат людської діяльності і спосіб удосконалення самої людини, який формується протягом життя, а як діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім, фізичного розвитку та ведення здорового способу життя. На нашу думку, в Україні недостатньо сформовано сталих традицій та мотивацій щодо фізичної культури як важливого чинника фізичного і соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя та подовження його тривалості. Термін «фізичне виховання», який застосовується в європейських державах, більш точно відображає роль держави у забезпеченні права людини на

здоров'я, створюючи належні правові, інституційні й фінансові умови та надаючи конституційні гарантії й мотивацію для його реалізації. До того ж виходячи із змісту українського законодавства фізична культура є лише одним із складових елементів фізичної активності. Також необхідно зазначити, що в Законі України «Про культуру» не має жодних положень про розвиток фізичної культури та спорту як частини національної культури держави.

В Україні ще одним проблемним питанням державної підтримки права на здоров'я через розвиток фізичної активності є відсутність національної стратегії, розробленої із застосуванням міжсекторального підходу. Так, в Україні і досі не запроваджено послідовної і комплексної стратегії розвитку фізичної активності, що стала універсальним інструментарієм в державах-членах ЄС. Причому жодного із європейських варіантів програм підтримки фізичної активності не прийнято, хоча протягом останніх років була прийнята низка нормативно-правових документів в різних сферах державного управління, що з різних боків регулюють питання фізичної активності, фізичної культури та спорту.

Позитивним кроком у формуванні та реалізації багатовекторної, комплексної політики заохочення громадян до фізичної активності було прийняття постанови Верховної Ради України від 19 жовтня 2016 р. № 1695-VIII «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» та схвалення Указом Президента України від 09 лютого 2016 року № 42/2016 Національної стратегії з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Метою Національної стратегії було визначено формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі. Для реалізації мети було структуровано зміст державно-управлінської діяльності у зазначеній сфері з розмежуванням повноважень між органами виконавчої влади, обласними держадміністраціям та органами місцевого самоврядування й запропоновано низку нормативно-правових, організаційних, контрольних та фінансових заходів забезпечення Національної стратегії. На думку, правників прийняття зазначеного документу було відображенням та концептуальною основою для виокремлення оздоровчої рухової активності як самостійного напрямку державної політики [9, 10].

Для реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності було затверджено на державному та регіональному рівнях плани заходів реалізації стратегії, також був розроблений Державний стандарт із забезпечення рухової активності населення, який визначав механізм реалізації державних гарантій громадян на отримання послуг відповідно до мінімальних показників, необхідних для формування здорового способу життя раціональних обсягів рухової активності, нормованого фізичного навантаження і фізичного розвитку. Проте зазначена Стратегія та затверджені плани до неї 21.07.2021 р. були скасовані.

Разом з тим, ще під час дії Національної стратегії з оздоровчої рухової активності, 04.11.2020 року була прийнята постановою Кабінету Міністрів Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, яка складається з п'яти напрямків: «Фізично активна нація», «Спорт вищих досягнень», «Спортивна інфраструктура», «Цифрова трансформація сфери фізичної культури і спорту» та «Кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту». Основною метою напрямку «Фізично активна нація» є залучення населення до ведення здорового способу життя та регулярного заняття фізичною культурою та спортом. Після скасування Національної стратегії з оздоровчої рухової активності до 2025 року, зазначена Стратегія по суті є базовим документом, який закріплює основи державної політики щодо підтримки та розвитку фізичної активності як вагомого фактору збереження здоров'я населення України.

Разом з тим, аналіз Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, дає можливість зазначити, що незважаючи на визначений першим окремих напрям Стратегії присвячений фізичній активності, основний акцент вона робить на розвиток спорту вищих досягнень та забезпечення підготовки, участі національної збірної команди в іміджевих змаганнях, сприяння входженню України до числа кращих спортивних держав світу. До того ж окремі положення вказаної Стратегії дублюються з завданнями Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року, що в подальшому може призвести до неузгодженості між виконавцями завдань по зазначеним документам.

Отже, дещо хаотичне та динамічне прийняття та відміна підзаконних актів, які регулюють забезпечення й розвиток фізичної активності населення свідчить про відсутність сталої державної

моделі з цього питання. До того ж на відміну від європейських країн, які використовують моделі міжсекторального підходу до розвитку фізичної активності і які по суті є універсальними для європейських держав, в Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року в Україні, фактично не передбачені. Так, незважаючи на той факт, що, відповідно до законодавства як зазначалось, одним з зобов'язань держави є сприяння утвердженню здорового способу життя населення шляхом поширення наукових знань з питань охорони здоров'я, організації медичного, екологічного і фізичного виховання, фізична активність не є частиною жодної з програм охорони здоров'я, а програм боротьби з ожирінням в Україні взагалі не існує.

В колишній концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір», так само як і у Стратегічному плані розвитку системи охорони здоров'я населення до 2030 року, який тільки розробляється і повинен бути прийнятий протягом наступних трьох місяців взагалі не згадується про необхідність залучення населення до фізичної активності як один з ефективних механізмів профілактики хронічних захворювань. Хоча при цьому зазначалось, що профілактика неінфекційних захворювань у 2,7 рази менш затратна, ніж лікування хворих, а здоровий спосіб життя населення у 5 разів ефективніший, ніж лікувально-діагностична діяльність галузі охорони здоров'я, пов'язана із збереженням та зміцненням здоров'я населення. Отже, усвідомлюючи нагальну необхідність у превентивних заходах щодо підтримання й збереження здоров'я, сучасна система охорони здоров'я в Україні в основному зосереджена на лікуванні пацієнтів, а не на впровадження здорового способу життя, профілактику захворювань та їх раннє виявлення. І враховуючи, що стратегічний план розвитку системи охорони здоров'я населення до 2030 року не торкається питання охорони здоров'я шляхом застосування попереджувальних заходів для його збереження, передусім, заохочення щодо фізичної активності громадян держави, як детермінанти права на здоров'я, позитивних зрушень чекати важко.

Тому на сьогодні найпріоритетнішим питанням соціальної сфери в Україні є сфера охорони здоров'я, до якої на нашу думку треба застосовувати більш широкий оновлений підхід і розглядати не тільки як заходи щодо розвитку медичної інфраструктури та надання медичної допомоги, а й розширення меж національної політики у цій сфері стосовно попереджувальних та профілактичних заходів збереження здоров'я. Ця позиція збігається з європейським підходом до масової фізичної активності, яка розглядається як вираження турботи про життя та здоров'я громадян, як найвищої соціальної цінності та спосіб звільнити державні бюджети від медичних та страхових витрат.

Таким чином, на сьогодні в Україні, незважаючи на окремі державні заходи щодо пропаганди здорового способу життя, значних позитивних зрушень у покращенні фізичної, духовної, психічної, соціальної складових здоров'я населення не відбувається. На законодавчому рівні потрібно прийняття цілісної і послідовної стратегії розвитку фізичної активності, яка б відповідала міжнародним і європейським стандартам і втілювала системний (міжсекторальний) підхід державної підтримки гідного рівня фізичного і психічного здоров'я населення.

Висновки.

1. Нормативно-правові акти в Україні, що регулюють питання фізичної активності приймаються хаотично, що по суті унеможлиблює існування повноцінного механізму їх правової реалізації.
2. В Україні відсутня цілісна і послідовна стратегія розвитку фізичної активності, що відповідає міжнародним і європейським стандартам і втілюють системний (міжсекторальний) підхід державної підтримки гідного рівня фізичного і психічного здоров'я населення. Українська система охорони здоров'я, в основному, спрямована на лікування пацієнтів, а не на формування здорового способу життя й профілактику захворювань.
3. В Україні виникає необхідність розробки фундаментальної і комплексної державної концепції і програм розвитку фізичної активності, що мають втілювати прогресивні досягнення світового співтовариства у цьому соціальному напрямку і трансформувати застаріле розуміння суспільного значення фізичної культури для здоров'я нації.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Подальше вивчення досвіду конституційно-правового регулювання права громадян на здоров'я в державах-членах ЄС.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.

2. Гончаренко О. А. Децентралізація як тенденція розвитку місцевого управління в європейських державах. *Право та інновації*. 2017. № 4. С. 62–68.
3. Мунтян В. С., Пліско В. І. Фізичне виховання у контексті положень нового закону України «Про вищу освіту». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2014. Вип. 118, т. 1. С. 222–226.
4. Мунтян В. С., Попрошаєв О. В. Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до навчання, фізичного виховання і здорового способу життя: компаративний аналіз. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. Вип. 5 (125) 20. С. 109–115.
5. Пліско В. І., Сікура А. Й. Проблеми інтеграційного зв'язку між теорією та практикою. *Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту та туризму* : тези доп. V міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. Запоріжжя, 2013. С. 178–180.
6. Попрошаєв О.В., Зінченко С.Г., Білик О.А., Островський М.В. Аналіз нормативно-правових документів, які регулюють організацію навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах України. *“Modern European science”, materials of the X International sciences and practical conference*. Science and education LTD 2014. №18. Sheffield. С. 50-59.
7. Попрошаєв О. В., Мунтян В. С., Островський М. В. Визначення місця та ролі навчальної дисципліни "Фізичне виховання" в національній системі освіти // *Спортивна наука України*. 2016. № 3. С. 3–8. URL: <http://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/420> (дата звернення: 25.08.2022).
8. Попрошаєв О. В., Мунтян В. С., Гоєнко М. І. Особливості організації процесу дистанційного навчання з фізичного виховання. *Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту*. Харків, 2020. Вип. 4. С. 70–75.
9. Попрошаєв О.В., Попрошаєва О.А. Питання розвитку системи освіти та фізичної культури і спорту в умовах децентралізації влади. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2021. Вип. 5 (136) 21. С. 83-87. URL: http://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34437/Poproshaiev_83-87.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 25.08.2022).
10. Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади : постанова Верхов. Ради України від 19 жовт. 2016 р. № 1695-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1695-19> (дата звернення: 25.08.2022).
11. Скатов В. Д., Матвеєнко В. И., Айвазова, Е. С. Формирование мотивационно-ценностного отношения студентов к физической культуре. *Символ науки*. 2016. № 3. С. 136–138.
12. Фініков Т. В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. Київ : Таксон, 2002. 176 с.
13. Якименко Ю. І. Якість освіти – головний принцип Болонського процесу. *Проблеми модернізації освіти України в контексті Болонського процесу* : матеріали I всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 20–21 лют. 2004 р. Київ, 2004. С. 27–29.
14. Poproshaev O, Bilyk O, Ostrovsky M. Physical education in the context of integration into the European educational space. *Sports science of Ukraine*. 2015. № 2. S. 36–43.

References

1. Kremenj, V.Gh. (Ed.). (2004). *Vyshha osvita Ukrainy i Bolonskyj proces: navchalnyj posibnyk*. Ternopilj: Navchaljna knygha – Boghdan.
2. Goncharenko, O.A. (2017). Decentralization as a trend of development of local government in european states. *Law and innovation*, 4, 62–68.
3. Muntian, V., & Plisko, V. (2014). Physical education in the context of the Ukraine new law «On Higher Education». *Visnyk Chernighivskogho nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu. Serija: Pedagoghichni nauky. Fyzichne vykhovannja ta sport*, 118 (1), 222–226.
4. Muntian, V.S., & Poproshaiev, O.V. (2020). Motivational-value attitude of students towards learning, physical education and a healthy lifestyle: comparative analysis. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 5 (125) 20, 109–115.

5. Plisko, V.I., & Sikura A.J. (2013). Problemy integracijnogho zv'jazku mizh teorijeju ta praktykoju. In *Aktualjni problemy fizychnogho vykhovannja, rehabilitaciji, sportu ta turyzmu: tezy dopovidej V Mizhnarodnoj naukovopraktyčnoj konferenciji, 10–11 zhovtnja 2013 r.* (pp. 178–180). Zaporizhzhja: KPU.
6. Poproshaiev O.V., Zinchenko S.H., Bilyk O.A., & Ostrovskiy M.V. Analiz normatyvno-pravovykh dokumentiv, yaki rehuliuut orhanizatsiiu navchalnoi dystsypliny «Fizychnne vykhovannia» u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy. «*Modern European science*», *materials of the X International sciences and practical conference*. Science and education LTD 2014. №18. Sheffield. S. 50-59
7. Poproshaiev, O., Muntean, V., & Ostrovskiy, M. (2016). The place and role of the discipline «Physical education» in the national education system. *Sport science of Ukraine*, 3, 3–8. Retrieved from <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/420>.
8. Poproshajev, O.V., Muntjan, V.S., & Ghojenko, M.I. (2020). Osoblyvosti orghanizaciji procesu dystancijnogho navchannja z fizychnogho vykhovannja. *Naukovo-metodychni osnovy vykorystannja informacijnykh tekhnologhij v ghaluzi fizychnoji kuljтуры ta sportu*, 4, 70–75.
9. Poproshaiev O. V., & Poproshaieva O.A. Pytannia rozvytku systemy osvity ta fizychnoi kuljтуры i sportu v umovakh detsentralizatsii vlady. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kuljтуры (fizychna kuljтура i sport)*. 2021. Vyp. 5 (136) 21. S. 83-87. Retrieved from http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34437/Poproshaiev_83-87.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2016, October 19). *Pro zabezpechennja stalogho rozvytku sfery fizychnoji kuljтуры i sportu v Ukraini v umovakh decentralizaciji vlady: postanova* (No. 1695-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1695-19>.
11. Skatov, V.D., Matveenکو, V.I., & Ajvazova, E.S. (2016). Formirovanie motivacionno-cennostnogo otnosheniya studentov k fizicheskoj kul'ture. *Simvol nauki*, 3 (2), 136–138.
12. Finikov, T.V. (2002). Suchasna vyshha osvita: svitovi tendenciji i Ukrainina. Kyjiv: Takson.
13. Jakymenko, Ju.I. (2004). Jakistj osvity – gholovnyj pryncyp Bolonsjkogho procesu. In *Problemy modernizaciji osvity Ukrainy v konteksti Bolonsjkogho procesu: materialy Pershoji Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kyjiv, 20–21 ljutogho 2004 r.* (pp. 27–29). Kyjiv: Vyd-vo Jevrop. un-tu.
14. Poproshaiev O, Bilyk O, Ostrovsky M. Physical education in the context of integration into the European educational space. *Sports science of Ukraine*. 2015. № 2. S. 36–43.